

Zablokovanie Hlavných správ: neodôvodnené rozhodnutie plné chýb a totalitarizmu

- CZ24 News | 23. března 2022

Hlavné správy uviedli, že ide o rozhodnutie, ktoré dostali od svojho providera, ale že sami „žiadne oficiálne rozhodnutie nedostali, ani na ich výzvu, aby im NBÚ poskytol oficiálne stanovisko, neprišla žiadna reakcia“.

Hlavné správy [zverejnili](#) dokument označený ako rozhodnutie Národného bezpečnostného úradu, na základe ktorého boli zablokované. NBÚ predtým opakovane [odmietol](#) zverejniť nielen samotné rozhodnutie, ale aj [špecifikovať dôvody](#), ktoré k nemu viedli. Ak je dokument skutočne pravý, pri pohľade naň je mlčanie NBÚ pochopiteľné. Uvedené rozhodnutie je totiž vysoko netransparentné, obsahuje mnoho totalitaristických formulácií, argumentačných chýb a je v explicitnom rozpore s kritériami Európskeho súdu pre ľudské práva. V článku to všetko podrobne rozoberáme.

Autenticita dokumentu

Dokument zverejnili Hlavné správy na svojom Facebooku 18. marca 2022, v súčasnosti je daný príspevok už neprístupný (neskôr sa opäť [objavil tu](#)). Dokument, ktorý tam bol zverejnený, je možné nájsť archivovaný aj u nás: [1](#), [2](#), [3](#), [4](#), [5](#).

Hlavné správy uviedli, že ide o rozhodnutie, ktoré dostali od svojho providera, ale že sami „žiadne oficiálne rozhodnutie nedostali, ani na ich výzvu, aby im NBÚ poskytol oficiálne stanovisko, neprišla žiadna reakcia“.

Pravosť dokumentu nie je možné s istotou overiť. V prospech jeho pravosti svedčí použitý jazyk a konzistencia s predchádzajúcimi vyjadreniami NBÚ, ako i to, že Hlavné správy ho skutočne mohli pomerne jednoducho získať cestou, ktorú popisujú.

Zároveň v prípade, že by šlo o dokument falošný, NBÚ či iný štátny orgán by mohol Hlavné správy ľahko usvedčiť z klamstva a dokonca voči nim zrejme vyvodiť právne kroky.

V texte nižšie preto predpokladáme, že ide skutočne o rozhodnutie NBÚ. Zároveň sme však oslovili NBÚ s otázkou o pravosti príslušného dokumentu, pričom do uzávierky článku nereagoval. O ich prípadnú odpoveď text doplníme.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Hlavné správy a ich história

Hlavné správy [vznikli](#) v roku 2007, aktívnejšie začali písať v roku 2012. Postupne sa vypracovali medzi najčítanejšie alternatívne médiá. V roku 2018 [uviedli](#), že dosiahli hranicu čítanosti milión unikátnych používateľov mesačne. Šéfredaktor Hlavných vo vyjadrení pre našu redakciu uviedol, že zablokovaním Hlavných správ prišlo o príjmy 36 ľudí.

V hlavnom prúde sú Hlavné správy považované za typický dezinformačný či priam až hoaxerský portál.

V minulosti bolo na Hlavných správach skutočne zverejnených niekoľko hoaxov, čo [podrobne analyzovala](#) napríklad iniciatíva Dezinformácie Hoaxy Propaganda. Viaceré z týchto hoaxov boli neskôr stiahnuté, avšak bez opravy či ospravedlnenia čitateľom, čo je neseriózne.

Hlavné správy napríklad v roku 2016 písali, že pozorovatelia OBSE potvrdili na Ukrajine nelegálne transplantácie stanice, v skutočnosti však šlo len o podozrenia. V tom istom roku písali aj o tom, že Putin plánuje zaviesť novú formu rubľa krytú zlatom, táto správa však bola úplne vymyslená. Obe tieto nepotvrdené informácie Hlavné správy prezentovali ako fakt.

Známy je tiež prípad blogera Jakuba Godu, ktorý sa pod pseudonymom ozval Hlavným správam a začal pre nich [písať príspevky](#), niektoré zámerne chybné či vymyslené. Goda uviedol, že šéfredaktor Sopko mu v komunikácii vysvetľoval, že je na nich vyvíjaný veľký tlak, aby nedali von „nejakú blbosť“. Odmietol mu tiež zverejniť konšpiračný článok, podľa ktorého „mala útok bielych nacionalistov v Charlottesville na svedomí americká vláda“.

Godovi sa však Hlavné správy nakoniec podarilo nachytať: zverejnili vymyslený satirický článok o tom, že moslimský starosta New Jersey zakázal slovo Vianoce. Bolo to v decembri 2017.

Hlavné správy následne za niekoľko hodín zistili, že ide o falošný článok, zmazali ho a spoluprácu s Godom (ktorý vystupoval stále pod krytím) prerušili. Opäť bol článok stiahnutý bez opravy či ospravedlnenia.

Epizóda s Godom však ukazuje, že u Hlavných správ nastal zrejme istý posun k opatrnejšiemu posudzovaniu obsahu.

Hlavné správy a ruská agresia

Do tretice môžeme spomenúť pokrytie rusko-ukrajinského konfliktu zo strany Hlavných správ. Ešte pred zablokovaním Hlavných správ sme [analyzovali](#) niekoľko desiatok článkov k tejto téme.

Hlavné správy uvádzali správy z oboch strán konfliktu, pričom opakovane uvádzali aj kritické stanoviská voči Rusku. V drvivej väčšine prípadov šlo o štandardné spravodajstvo, v menšej časti o komentáre, pričom sme nenašli žiadne schvaľovanie ruskej agresie. Naopak, našli sme články otvorene ju kritizujúcu. Viac o tom píšeme nižšie.

Vývoj Hlavných správ

Na druhej strane sa aj v posledných rokoch na Hlavných správach vyskytovali manipulácie, o viacerých z nich sme písali, napr. [tu](#), [tu](#) či [tu](#). Rôzne (aj podobné) manipulácie a jednostrannosti sa však vyskytujú aj v [hlavnom prúde](#).

Roman Cuprík v SME po zablokovaní Hlavných správ [písal](#), že ešte v deň vypnutia sa na Hlavných správach uvádzalo niekoľko hoaxov, avšak [neuvádza žiadne príklady](#) takéhoto redakčného obsahu

(odvoláva sa len na blogy, aj to bez uvedenia zdroja).

Z uvedeného vyplýva, že Hlavné správy si za roky prešli kvalitatívnym vývojom a postupne sa profesionalizovali, aj keď pri overovaní faktov a práci s informáciami stále nedosiahli úroveň úplne seriózneho média.

Sčasti neférovo im boli pripomínané staré prešľapy, ktoré sa navyše na ich stránke zrejme už ani nenachádzali. Na druhej by si Hlavné správy mali chyby priznať a, hoci aj s odstupom dlhšieho času, ospravedlniť sa za ne svojim čitateľom a vysvetliť im, ako sa budú snažiť podobným chybám do budúcnosti predchádzať.

Zablokovanie Hlavných správ

Hlavné správy boli zablokované Národným bezpečnostným úradom 2. marca 2022 na základe § 27b [zákona o kybernetickej bezpečnosti](#). NBÚ rozhodol z vlastnej iniciatívy, nie na základe žiadosti iného orgánu verejnej moci.

Táto právomoc bola NBÚ udelená novelou zákona, ktorá bola schválená v superrýchlom legislatívnom konaní, prakticky zo dňa na deň a bez možnosti pripomienkovania zo strany občanov (písali sme o tom [tu](#)).

Rozhodnutie o blokovaní nebolo doručené Hlavným správam, ale ich prevádzkovateľovi ich webstránky. Blokovanie má nasledujúcu podobu:

- všetky dopyty na Hlavné správy majú presmerovať na prázdnu stranu,
- znemožnenie prístupu do administratívneho rozhrania,
- znemožnenie prístupu k zálohám a odmietnutie vyhotovenia záloh.

Blokovanie je limitované do 30. júna 2022, keďže zákon v súčasnosti umožňuje blokovať len do tohto dátumu. NBÚ blokovanie teoreticky z vlastného rozhodnutia môže zrušiť aj skôr.

Problémy rozhodnutia

Pokiaľ by aj Hlavné správy bolo možné považovať za dezinformačný web, kriminalizáciu, ale v princípe i blokovanie dezinformačných webov odmietame, čo sme vysvetlili v článku „[7 zásadných dôvodov, prečo šírenie nepravdy nemá byť trestným činom](#)“.

Odhliadnuc od tohto, samotné rozhodnutie o blokovaní má veľké množstvo chýb, ktoré si rozoberieme.

Problém 1: všetky dôkazy sú utajené

Rozhodnutie sa odvoláva na dva dôkazy. Oba sú však označené ako utajovaná skutočnosť, takže NBÚ pri oboch konštatuje, že „nie je možné konkrétny obsah dôkazu v tomto rozhodnutí uvádzať“. Nesprístupňuje ich ani sčasti, ani žiadne citáty z nich.

Tým sa argumentácia NBÚ stáva úplne neoveriteľnou a nekontrolovateľnou, pretože sa odvoláva na skutočnosti, ktoré v rozhodnutí neuvádza a sú v režime utajenia.

Pre zaujímavosť si odcitujme celú vetu, ktorá spája esenciu arogancie moci, intelektuálnej nepoctivosti a byrokratickej šikany:

„Nakolko prvý utajovaný listinný dôkaz a jeho utajovanú prílohu č. 1 pôvodca označil ako utajovanú

skutočnosť stupňa utajenia Dôverné a hosting nie je možné v tomto konaní považovať za oprávnenú osobu podľa § 2 písm. f) zákona č. 215/2004 Z. z., nie je možné konkrétny obsah prvého utajovaného listinného dôkazu a utajovanej prílohy č. 1 v tomto rozhodnutí uvádzať.“

Pre objektivitu treba povedať, že dôkazy mohli obsahovať aj nejaké spravodajské informácie, pri ktorých je relevantné, že podliehajú utajeniu. V takom prípade však malo byť utajené len to, čo utajené zo zákona byť musí.

V konečnom dôsledku však musel byť problematický nejaký konkrétny obsah na stránke. Na jeho zisťovanie pritom nie je potrebné používať spravodajské metódy, keďže bol voľne dostupný na internete. Je nezmyslom, aby boli tieto časti dôkazov utajené.

Problém 2: rozhodnutie neuvádza vôbec žiadne problematické pasáže

Rozhodnutie neuvádza **vôbec žiadne** konkrétne pasáže obsahu Hlavných správ, ktorý by mal byť problematický.

NBÚ pritom obviňuje Hlavné správy zo šírenia „nepravdivých a zmanipulovaných informácií, ktoré“:

- „spochybňujú zahranično-politickú orientáciu Slovenskej republiky ako demokratického a právneho štátu“
- „podkopávajú dôveru občanov vo vlastný štát“
- „spochybňujú schopnosti štátnych orgánov riadne vykonávať správu vecí verejných“
- „polarizujú spoločnosť a zvyšujú napätie medzi jednotlivými sociálnymi skupinami v spoločnosti“
- „podporujú konšpirácie a šíria pochybnosti“

Tieto dezinformácie údajne „spochybňujú demokratické zriadenie“, „spochybňujú právo ukrajinského národa na sebaurčenie“, „ospravedlňujú ruskú vojenskú agresiu“ a „narušujú bezpečnosť a mier nie len v európskom, ale aj globálnom prostredí“.

Pri týchto závažných obvineniach sa NBÚ odvoláva len na stránkovanie utajených dôkazov, čo je však úplne zbytočné, keďže tie sú pre adresátov rozhodnutia, zablokovaný subjekt ako i verejnosť nedostupné.

Toto je absurdné samo o sebe, avšak o to viac, že podkladom na zablokovanie Hlavných správ by predsa mal byť samotný problematický obsah, ktorý bol však verejne dostupný každému používateľovi internetu. Zrazu má ale ísť o utajovanú skutočnosť?

Blogy vs. redakčný obsah

Z rozhodnutia navyše nie je jasné, či mal byť problematický obsah blogov alebo redakčný obsah. Pri blogoch bolo hneď na [hlavnej stránke](#) Hlavných správ uvedené: „redakcia Hlavných správ nezodpovedá za obsah blogerských príspevkov“.

V [Kódexe blogera](#) bolo zase uvedené, že bloger je povinný dodržiavať právne predpisy, etické normy a že sú zakázané blogy „nepravdivé, neoverené, zavádzajúce, klamlivé“. Špecificky boli zakázané napríklad propagácia, ospravedlňovanie či schvaľovanie vojny, podnecovanie rasovej a náboženskej nenávisťi a podobne. Plnú zodpovednosť za blog, aj za preukázanie skutočností v ňom uvedenom, niesol podľa kódexu bloger.

Z uvedených dôvodov je absurdné brať redakciu Hlavných správ na zodpovednosť. Ak boli blogy problematické, bolo možné zablokovať len blogovú časť portálu alebo vyzvať redakciu na zásah voči

blogerom, ktorí porušujú podmienky. Problematickosť blogov, ktoré nevyjadrujú názor redakcie, nemôže byť dostatočným dôvodom na zablokovanie celého portálu.

Problém 3: Hlavné správy vraj ospravedlňovali ruskú agresiu, v skutočnosti k nej však zverejňovali kritické komentáre

Podľa rozhodnutia boli na Hlavných správach tiež „nepravdivé a zmanipulované informácie“, ktoré „značne a tendenčne skresľujú“ skutočnosť, že Rusko neodôvodnene a neoprávnene napadlo Ukrajinu a že ide o hrubé pošliapanie medzinárodného práva.

Ešte pred zablokovaním Hlavných správ sme [preskúmali](#) niekoľko desiatok ich článkov k ukrajinskej kríze a žiadne takéto tvrdenia sme nezaznamenali.

Naopak, objavili sme množstvo článkov kritických voči ruskej agresii, vrátane komentára Eduarda Chmelára, v ktorom píše: „To, čo dnes nadránom urobil Vladimir Putin, je bez ohľadu na akúkoľvek zámienku absolútne neprijateľné a neospravedlniteľné. Prepadnutie a bombardovanie suverénneho štátu je strašný vojnový zločin.“

Z nadpisov kritických voči Rusku môžeme uviesť:

- „Slovensko odsúdilo vojenský útok Ruska na Ukrajinu“
- „Slovenskí europoslanci odsúdili ruský útok voči Ukrajine“
- „Amnesty International: ruská armáda na Ukrajine porušuje humanitárne právo“.
- „Ruský útok je zločinom proti mieru, vojna nie je riešením, tvrdí Slovenský zväz protifašistických bojovníkov“
- „Porošenko: Putin je novodobý Hitler“
- „Nezávislí novinári z Ruska: cítime bolesť, hnev a hanbu“
- „Analytik: musíme odsúdiť Rusko, pomôcť Ukrajine a zamedziť sporu Rusko NATO“
- „Britská ministerka označila ruský útok na Ukrajinu za barbarský čin“.

Keďže sú už Hlavné správy kvôli zablokovaniu nedostupné, nemôžeme preskúmať všetky články, ktoré zverejnili k vojne na Ukrajine. Z už uvedeného je však zrejmé, že dávali názorom kritickým voči Rusku veľký priestor a ťažko ich tak považovať za propagandu.

Samotné Hlavné správy sa po vypuknutí vojny [obávali zablokovania](#) a informovali o tom, že sa obmedzujú na základné spravodajstvo a citovanie verejných vyjadrení politikov, keďže si nie sú istí, čo vlastne môžu ešte zverejňovať bez toho, aby porušili zákon.

Hlavné správy však aj tak očakávali, že budú „vypnuté“, čo sa zablokovaním vlastne naplnilo. V danom článku uviedli tiež nepravdivú informáciu, že vláda môže nepohodlné weby „nechať vypnúť až na tri roky, čiže až do času po voľbách“.

Problém 4: rozpor s judikatúrou ESLP

Slovenská republika je členom Rady Európy a [ratifikovala](#) Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tento v článku 10 garantuje slobodu prejavu.

V rámci Rady Európy je zriadený Európsky súd pre ľudské práva, ktorý posudzuje, či štáty konkrétnych prípadoch zabezpečili ochranu ľudských práv. Pred súdom stálo už niekoľko postupov pri blokovaní webov (z Turecka a Ruska).

ESLP [upozorňuje](#) na to, že zablokovanie webu je „extrémne opatrenie, ktoré je porovnateľné so zákazom celého média či televízie“.

V niekoľkých rozsudkoch tak ESLP vytvoril pomerne ustálenú judikatúru, v ktorej stanovuje komplexné ochranné podmienky proti zneužívaniu moci pri blokovaní webov. Patria medzi ne aj tieto (širšie [zhrnutie je tu](#) a [tu](#)):

- **procedurálne preventívne opatrenia:** pred zablokováním musia byť majitelia stránky upovedomení a musia mať možnosť sami odstrániť ilegálny obsah a k blokovaniu možno pristúpiť až vtedy, ak ho sami neodstránia;
- **minimalizácia vedľajších následkov:** opatrenia sa musia striktne zameriavať len na ilegálny obsah a vyhnúť sa vedľajším účinkom blokovacieho opatrenia; ak sa blokovanie vzťahuje aj na legálny obsah, ide o porušenie Dohovoru;
- **transparentnosť:** žiadosť o blokovanie vrátane jej právneho zdôvodnenia musí byť doručená vlastníkom webstránky pred samotným blokovaním, používatelia internetu musia mať k dispozícii informáciu o tom, že web bol zablokováný a relevantné informácie a text rozhodnutia o zablokovaní, vrátane jeho dôvodov a možností odvolania;
- **vyvažovanie záujmov:** orgány verejnej moci sú povinné zvážiť, či sa cieľ nedá dosiahnuť miernejším opatrením než zablokováním celej stránky.

ESLP konštatoval, že pri nedodržaní týchto podmienok ide o porušenie článku 10 Dohovoru. Tieto podmienky však pri blokovaní Hlavných správ zjavne neboli dodržané.

Problém 5: nedodržanie princípu proporcionality

Rozhodnutie sa odvoláva na [čl. 26 ústavy SR](#), podľa ktorého sa sloboda prejavu zaručuje, ale je možné ju obmedziť, „ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti“.

Nevyhnutnosť znamená, že zásah do slobody prejavu môže byť len v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas a len vtedy, pokiaľ sledovaný legitímny cieľ nie je možné dosiahnuť miernejším opatrením.

Moderné demokratické štáty sú totiž založené na premise, že ľudské práva sú normou, nie výnimkou. Je možné ich obmedziť, ale len primerane a musí to byť odôvodnené. Táto zásada je dlhodobod potvrdzovaná praxou aj nadnárodných ľudskoprávných orgánov (aj spomínaného ESLP).

V rozhodnutí NBÚ však nie je nijak odôvodnené, prečo by malo ísť o nevyhnutné opatrenie. NBÚ uvádza len toľko, že na Hlavných správach sú „závažné dezinformácie“ uvádzané dlhodobo a podkopávajú slovenskú, európsku a globálnu bezpečnosť, stabilitu a mier, preto je „pre ochranu demokratických princípov a zabráneniu propagandistickému, jednostrannému a hrubo skresľujúcemu šíreniu takýchto závažných dezinformácií typických pre hybridnú vojnu, potrebné v čo najväčšej miere eliminovať, čo je v súlade aj s čl. 26 ods. 4 Ústavy SR (ide o obmedzenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné)“.

Žiadne iné argumenty posudzujúce proporcionalitu zásahu do práva sa v texte rozhodnutia nenachádzajú.

Z toho, čo sme uviedli vyššie, vyplýva, že ak je možné na dosiahnutie cieľa použiť miernejší zásah do práv, je neprípustný zásah väčší.

Je však zjavné, že cieľ rozhodnutia bolo možné splniť aj miernejším zásahom do práv: zablokováním len problematického obsahu, prípadne vyzvaním na jeho odstránenie a jeho zablokováním až ak by Hlavné správy odmietli.

Navyše vôbec nebolo nevyhnutné to, aby bol Hlavným správam zabránený vstup do administratívneho

rozhrania a aby si nemohli vyhotoviť zálohy. Tým NBÚ zasiahol do ďalšieho základného práva – vlastníckeho, a to nielen Hlavným správam, ale aj ich providerovi.

Skúsme si uviesť ešte jednoduché porovnanie. **Ak spáchate priestupok, kde je najvyšším možným trestom pokuta vo výške pár desiatok eur, jeho spáchanie vám štát musí dokázať (ak nesúhlasíte s blokovou pokutou). Máte možnosť brániť sa, predkladať dôkazy, odvolať sa atď.**

V prípade blokovania celého webu, čo spôsobuje neporovnateľne väčší zásah do práv (ujma na majetku, slobode prejavu, práve na prácu atď.), nielenže nemáte možnosť dôkazy predkladať, ale ani nepoznáte ich obsah. Rozhodnutie vám navyše ani len nie je doručené a nemôžete sa odvolať.

Rozhodnutie NBÚ je síce preskúmateľné súdom, avšak správna žaloba nemá odkladný účinok, pričom nie je jasné, ako sa dá brániť voči rozhodnutiu, kde sú všetky dôkazy utajené.

Z uvedeného je zjavné, že zásada proporcionality nie je ani náhodou splnená.

Problém 6: totalitarizmus a prekračovanie právomoci

Totalitaristický charakter rozhodnutia vyplýva už z predchádzajúcich bodov: utajené dôkazy, nálepkovanie bez argumentov, porušovanie princípov Rady Európy, disproporcionálna zásahu, teda neprimerané porušenie ľudských práv.

Totalitaristický prístup je však zjavný nielen z vecnej stránky rozhodnutia, ale aj z použitej rétoriky.

V rozhodnutí sa píše, že je „neakceptovateľné, aby sa v podmienkach Slovenskej republiky ako zvrchovaného, demokratického štátu šírili (...) prejavy spochybňujúce zahranično-politickú orientáciu Slovenskej republiky“.

Podľa definície, na ktorú sa NBÚ odvoláva, sú závažnými dezinformáciami aj „zmanipulované“ tvrdenia, ktoré spochybňujú zahranično-politickú orientáciu, podkopávajú dôveru občanov v štát či spochybňujú schopnosť štátnych orgánov riadne vykonávať svoje úlohy.

Všetko z uvedeného je však úplne legitímnym bodom diskusie v demokratickom štáte. Máme nekriticky súhlasiť s aktuálnym politickým smerovaním a tvrdiť, že štátne orgány nerobia žiadne chyby, aby sme neboli označení za „závažných dezinformátorov“?

Ak niekto s plnou vážnosťou tvrdí, že šírenie „zmanipulovaných informácií“, ktoré podkopávajú dôveru občanov v štát, spochybňujú zahranično-politické smerovanie či spochybňujú schopnosti štátnych orgánov, sú relevantným dôvodom na blokovanie webu, ba dokonca že „je potrebné ich v čo najväčšej možnej miere eliminovať“, je mentálne ukotvený nie v demokracii, ale v totalitnom systéme.

Navyše to, že občania štátu nedôverujú, je predsa [fakt, nie dezinformácia](#) (prieskumy o tom pozri tu či [tu](#)). Slovenská vláda má [podľa nedávnych prieskumov](#) (december 2021) dôveru na úrovni 10 %. Postihovanie a nálepkovanie odporcov tento problém nevyrieši.

Rozhodnutie sa odvoláva na judikát Najvyššieho súdu SR, podľa ktorého sa základné práva a slobody chránia, len pokiaľ nedôjde k neprimeranému obmedzeniu iného práva alebo slobody. To, samozrejme, platí, avšak v konkrétnych prípadoch je potrebné práva vyvažovať a uplatniť test proporcionality, ako sme vyššie písali.

NBÚ však šmahom ruky – bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia či testu proporcionality – konštatuje, že v kontexte udalostí posledných dní „je preto pred slobodu slova podľa čl. 26 Ústavy SR potrebné bezpečnostný záujem Slovenskej republiky v kybernetickom priestore v súvislosti s elimináciou závažných dezinformácií, jednoznačne uprednostniť“.

Ďalším prejavom totalitaristického zmýšľania je to, že rozhodnutie samo seba označuje za „nespochybniteľné“. Konkrétne sa píše, že keďže útok Ruska voči Ukrajine odsúdili aj iné štáty, tak to „jednoznačne deklaruje nespochybniteľnosť a správnosť tohto rozhodnutia vo vzťahu k skutočnosti, že prejavy definované vo výrokovvej časti rozhodnutia je potrebné považovať za závažné dezinformácie“.

Ohľadom bližšie nemenovaných médií, ktoré sa zúčastňujú na „propagandistických akciách“ Ruska, rozhodnutie píše: „Je nevyhnutné urýchlene pozastaviť činnosť takýchto médií v Európskej únii, kým sa neskončí agresia voči Ukrajine a kým Ruská federácia a jej pridružené médiá neprestanú vykonávať propagandistické akcie proti Európskej únii a jej členským štátom.“

Tým konštatovaním však NBÚ ide nad rámec svojej právomoci. Jednak má právomoc len na území SR, nie v celej EÚ. Právomoc blokať weby má podľa aktuálneho zákona zverenú len do 30. júna 2022, bez ohľadu na to, či bude aj po tomto dátume trvať vojna na Ukrajine či ruské šírenie propagandy. Prípadné predĺženie tohto času je v rukách zákonodarcu, nie NBÚ.

Hlavné správy, ruskí agenti a platenie Ruskom

Pre úplnosť dodajme ešte ďalšiu sadu argumentov, ktoré sa proti Hlavným správam používajú, hoci v rozhodnutí NBÚ uvedené nie sú (môžu však byť v utajených dôkazoch). Ide o údajný vplyv Ruskej federácie a ruských špiónov na Hlavné správy.

Verejne známe sú zatiaľ tieto skutočnosti:

- **Jevgenij Palcev:** pre Hlavné správy [písal](#) Rus Jevgenij Palcev (pod pseudonymom Eugen Rusnák). Tento má kontakty na ruské štátne tlačové agentúry a minimálne pri dvoch príležitostiach bol odfotený na stretnutí v centrále agentúry Sputnik, resp. Rossiya Segodňa. Verejne však nie je známe, či od nich poberal aj nejaké financie.
- **Financovanie Ruskom:** minister obrany Jaroslav Nad' uviedol vo februári 2022, že Hlavné správy sú financované ruskou ambasádou a vie to dokázať. Žiadne dôkazy však [nedodal](#) ani po otázkach novinárov. Šéfredaktor Hlavných správ Sopko krátko potom vo [vyjadrení](#) pre Denník Štandard uviedol, že ruská ambasáda si v HS zaplatila niekoľko tlačových správ, „ktorými informovali svojich občanov pred voľbami a podobne“. HS za to mali dostať rádovo stovky eur.
- **Boris Garbár:** pre Hlavné správy písal Bohuš Garbár, ktorý je momentálne obvinený zo špionáže v prospech Ruska a už sa údajne [priznal](#). Zverejnené bolo [video](#), na ktorom ho ruský vojenský pridelenec verbuje pre spoluprácu a dáva mu stovky eur v hotovosti. Hlavné správy po prepuknutí špionážneho škandálu [uviedli](#), že Garbár bol „nehonorovaným občasným prispievateľom“, nepracoval pre Hlavné správy, že o jeho aktivitách nevedeli a dištancujú sa od nich. Denník N ale zistil, že Garbár [jazdí](#) na služobnom aute registrovanom na firmu šéfredaktora Hlavných správ.

Hoci boli všetky tieto skutočnosti prezentované v médiách s veľkou pompou, v skutočnosti z nich až tak veľa nevyplýva. Aj keď Hlavné správy priznali financovanie Ruskom, išlo podľa nich len o štandardnú inzerciu a podľa všetkého o legálne príjmy, ktoré tvorili len nepatrnú časť celkových príjmov HS.

Navyše, pre všetky uvedené situácie je možné nájsť analógie v bežných médiách:

- Čo sa týka Palčeva, aj pre hlavnoprúdové médiá [bežne píšú](#) osoby nielen spolupracujúce so zahraničnými subjektmi, ale osoby priamo z organizácií, ktoré sú zahraničnými vládami preukázateľne financované (čo pri Palčevovi nevieme); v Denníku N boli napríklad aj priamo v redakčnej rade.
- Čo sa týka tlačových správ platených ruskou ambasádou, nevieme, či tieto boli označené ako platené články. Ak neboli, bolo by to neprofesionálne zo strany HS. Na druhej strane, napríklad aj Investigatívne centrum Jána Kuciaka [je súčasťou projektu](#), ktorý je financovaný priamo americkou vládou. Nie v rámci inzercie, ale v rámci priameho financovania.
- Čo sa týka Garbára, ako [poukázali](#) Hlavné správy: „Žiadna redakcia na Slovensku nevie zaručiť, že niektorý z členov redakcie alebo dopisovateľov nepracuje pre nejakú tajnú službu. Príkladom je Peter Tóth, ktorý pracoval pre SIS a zároveň pracoval v denníku SME.“ Tóth na druhej strane nebol agentom zahraničnej spravodajskej služby.

Ak si porovnáme mieru mediálnej prezentácie týchto skutočností pri Hlavných správach a obdobných situácií pri hlavnoprúdových médiách, sme svedkami jasného dvojitého metra.

Zhodnotenie

Blokovanie Hlavných správ je celkom zjavne nespravodlivé, neprimerané a nedostatočne odôvodnené.

O minulých aj súčasných chybách Hlavných správ treba otvorene hovoriť. Pokiaľ ich aspoň dodatočne nenapravia, je namieste im ich pripomínať. Na druhej strane vnímať Hlavné správy ako portál, ktorý nekriticky preberá hoaxy a odmieta ich korigovať je tiež zavádzajúce.

Symbolicky 17. novembra 2021 sme [zverejnili text](#), v ktorom sme výroky „obrancov demokracie“ zrovnávali s totalitnou rétorikou. Spomínali sme frázy ako ochrana demokracie, polarizácia spoločnosti či podkopávanie demokratických ideálov. Zároveň sme poukázali na to, že hlásatelia týchto hesiel sa dostávajú do štátnej správy, čo môže byť nebezpečné.

Neprešiel ani rok a už tu máme oficiálne rozhodnutie štátneho orgánu o blokovaní webu (zablokované boli už ďalšie tri weby), pričom sú použité presne tieto heslá – niekedy úplne doslova. Čo viac, toto konanie (a všetko, čo mu predchádzalo) si nevyslúžilo prakticky žiadnu kritiku v hlavnoprúdových médiách či „občianskej spoločnosti“. Rozhodne nie primeranú.

NBÚ už [otvorenej deklaruje](#) svoje partnerstvo s organizáciami ako GLOBSEC a Stratpol, ktoré sú [preukázateľne napojené](#) na cudziu moc.

Nasledujúce roky budú na Slovensku aj v Európe predstavovať zápas o slobodu. Ukáže sa hlavne to, či je súdna moc (súdy národné aj nadnárodné) schopná odolávať totalitarizačným trendom.

Minulé skúsenosti s politizáciou súdov to ukazujú ako skôr nepravdepodobné, navyše sú národné súdy v konečnom dôsledku podriadené zákonodarnú moc (rozhodujú podľa zákonov, ktoré tvorí parlament).

Demokracia bude tak s najväčšou pravdepodobnosťou horko plakať. Hlavnou príčinou však nebudú dezinformácie.

AUTOR: Dalibor Jurášek

ZDROJ: hrot.info / Infovojna